

Kuusamon kaupunki
Yhdyskuntatekniikan lautakunta
PL 9
93601 Kuusamo
kirjaamo@kuusamo.fi

MUISTUTUS
17.8.2018

Dnro 378/2018

Asia: Paliskuntain yhdistyksen muistutus koskien Maaningan tuulivoimaosayleiskaavaa

MAANINGAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA

Kaavaehdotus

EPV Tuulivoima Oy suunnittelee tuulipuiston rakentamista Kuusamoon. Puistoon saisi kaavaluonnoksen mukaan sijoittaa 54 tuulivoimalasta muodostuvan kokonaisuuden, joka koostuu tuulivoimaloista perustuksineen, tuulivoimaloiden välisistä huoltoteistä, jotka pidetään auki ympäri vuoden, tuulivoimaloiden välisistä keskijännitekaapeleista (20–36 kV maakaapeli), sekä kahdesta sähköasemasta, joiden kautta sähkö siirretään alueverkkoon. Hankkeeseen liittyy myös kaksi 110 kV voimalinjayhteyttä: Kuusamoon ja Jumiskoon.

Tuulipuisto, jota kaavaehdotus koskee, sijoittuu kokonaan Tolvan paliskunnan alueelle. Sähkönsiirtoyhteys Kuusamoon sijoittuu lisäksi myös Alakitkan paliskuntaan ja siirtoyhteys Jumiskoon Hirvasniemen paliskuntaan. Poronhoito on pitkän perinteen omaava ja yhä tärkeä elinkeino Kuusamossa. Sen merkitys Kuusamon imagolle on suuri. Poronhoito on merkittävä sidostoimiala Kuusamon matkailulle ja se työllistää myös lihan jalostamisen kautta. Erityisesti pienemmissä kylissä poronhoito on merkittävä työllistäjä ja elinvoimaisuuden ylläpitäjä. Alueen paliskuntien poronhoito perustuu luonnonlaitumien käyttöön.

Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituksessa

Poronhoitolaki (PHL, 848/1990) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon kaavoituksessa poronhoitoalueella. Poronhoitolaissa (3§) säädetään poronhoidolle vapaa laidunnusoikeus maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta, poikkeuksena viljelykset ja vakituisen asutuksen pihapiirit (32 §). Poronhoito-oikeus on tarkoitettu pysyväksi oikeudeksi (HE 244/1989). Lain 53 § velvoittaa viranomaisen neuvottelemaan asianosaisen paliskunnan kanssa valtion maita koskevien hankkeiden yhteydessä, mikäli ne vaikuttavat olennaisesti poronhoidon harjoittamiseen. Vaikka alue ei sijaitsekaan valtion maalla, on neuvottelut poronhoidon kanssa koettu hyväksi toimintatavaksi elinkeinojen yhteensovittamiseksi lukuisissa poronhoitoalueelle sijoituvissa maankäyttöhankkeissa ja kaavoissa. Siksi niitä on suositeltu mm. Paliskuntain yhdistyksen eri yhteistyötahojen kanssa työstämässä poro-YVA -oppaassa (www.paliskunna.fi/poroyva). Kuusamon kaupunki ei ole neuvotellut Tolvan paliskunnan kanssa osayleiskaavasta.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 32 § mukaan maakuntakaavan on oltava ohjeena yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa. Pohjois-Pohjanmaan 1. ja 2. vaihemaakuntakaavan poronhoitoaluetta koskevan suunnittelumääräyksen mukaan: ”Alueiden käytön suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset. ---”. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava ei ole vielä lainvoimainen, mutta mikäli se tulee valituksista huolimatta lainvoimaiseksi, koskee siinä osoitettua Maaningan tuulipuiston tv-1 kaavamerkintää suunnittelumääräys ”Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset”.

Kaupunginvaltuuston hyväksymän Kuusamon strategisen osayleiskaavan yleismääräys edellyttää myös poronhoidon turvaamista kaavoituksessa: ”*Tarkemmassa suunnittelussa tulee turvata porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset säilyttämällä laidunalueiden yhtenäisyys ja kulkureitit laidunalueiden välillä. ---*” Saman kaavan tv -merkinnän suunnittelumääräyksen mukaan poronhoidon edellytykset tulee ottaa huomioon tuulipuiston suunnittelussa.

MRL 39 § mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Porotalous on Kuusamossa merkittävä elinkeino ja sen oikeudet ja toimintaedellytykset on turvattava kaavaratkaisussa.

Hankkeen vaikutukset

Paliskunta on yhtenäinen toimintaympäristö, joka koostuu erilaisista vuodenaikaisista laitumista ja muista toiminnallisista alueista sekä poronhoidon infrastruktuurista. Paliskunnan alueelle tulevilla maankäyttöhankkeilla on aina vaikutuksia paliskunnan toiminnalle. Maaningan tuulivoimahankkeen poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista on tehty laaja selvitys hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä. Arvioinnin johtopäätös on, että hankkeen vaikutus Tolvan paliskunnan poronhoidolle vaihtoehdossa VE 1 ja VE 2 on *merkittävän kielteinen*.

Maaningan tuulivoimahanke aiheuttaa suuret suorat ja epäsuorat laidunmenetykset kohtuullisen pienelle Tolvan paliskunnalle. Laidunmenetyksestä tekee vielä merkittävämmän sen sijainti. Hanke sijoittuu paliskunnan tärkeimmälle yhtenäiselle laidunalueelle, missä on laidunnusrauha, ja missä laiduntaa yli 70 % paliskunnan poroista vuotuisen laidunkiertonsa eri vaiheissa. Ainakin vasoma-alueena hankealue todennäköisesti menetetään pysyvästi. Yhtenäinen laidunalue pirstotaan suunnitelmalla, jossa on kaksi erillistä, laajaa tuulivoimaloiden aluetta. Hanke todennäköisesti aiheuttaa porojen siirtymisen alueille, missä ne aiheuttavat haittaa vakitukselle asutukselle ja viljelyksille. Tämä on poronhoitolaissa kiellettyä, joten Tolvan paliskunnalle aiheutuu valtavasti lisätyötä ja kustannuksia porojen siirtämisestä ja aitaamisesta. Lisäksi aiheutuu ristiriitoja viljelijöiden ja asukkaiden kanssa. Hanke vaikeuttaa poronhoitotoita alueella sekä kesällä (vasanmerkintä) että syksyllä (erotukset) haittaamalla porojen kuljettamista aitoihin. Tuulipuiston talvellakin auki pidettävät tiet lisäävät rauhattomuutta alueella ja voivat lisätä porovarkauksia. Talvella porot lähtevät helposti kulkemaan auki olevaa alueen tulotietä pitkin kohti 5-tietä ja jäävät viimeistään siellä liikenteen sekaan. Onnettomuudet lisääntyvät.

Kaiken kaikkiaan Tolvan paliskunnalle aiheutuva haitta on kohtuuton, eikä ole varmaa voidaanko sitä lieventää mitenkään. Suora ja epäsuora laidunmenetys nykyisellä suunnitelmalla on niin suuri. Tolvan paliskunta vastustaa hanketta.

Kaavan sisältö

Kaavoissa on aina kyse erilaisten maankäyttöisten tavoitteiden ja tarpeiden yhteensovittamisesta. Maaninnan tuulivoimaosayleiskaavaehdotuksessa ei oteta poronhoitoa huomioon juurikaan. Kaavaa on välttämätöntä muuttaa, jotta poronhoidon edellytykset maakuntakaavan mukaisesti turvataan.

Kaava-alueen muuttuessa porolaitumesta teollisuuden maisemaksi, on sinne hyvin todennäköisesti rakennettava uusia poroaitoja, kuten pyynti-, vasanmerkintä- tai erotusaitoja, jotta poronhoidon toiminta alueella voisi teoriassakaan jatkua. Kaavan yleismääräyksissä sanotaan:

Kaava-alueella sallitaan porotalouden edellyttämien rakenteiden rakentaminen, siten että ne sovitetaan yhteen tuulivoimatoimintojen kanssa.

Yleensä tuulivoimaosayleiskaavoissa poronhoidon rakenteiden rakentaminen sallitaan M-1 alueen määräyksissä. Sinällään asialla ei ole väliä, kunhan rakentaminen on mahdollista. Kaavan yleismääräyksiin tulee lisätä määräys, jolla *turvataan* poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset kaavaa seuraavassa suunnittelussa ja kaavan toteutuksessa maakuntakaavan mukaisesti. Esimerkiksi seuraavaa on käytetty poronhoitoalueen tuulivoimakaavoissa:

Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Kaavamääräystä on syytä avata kaavaselostuksessa, jotta ymmärretään, mitä toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaaminen tässä tapauksessa tuulivoimayhtiöltä edellyttää. Poronhoidon edellytysten turvaaminen suunnittelussa ja toteutuksessa tarkoittaa yhteistyötä ja vuoropuhelua (esim. voimaloiden sijoittaminen kuljetusreiteille, rakentamisen ajoittaminen vähemmän häiriöalttiille ajalle, poronhoidon rakenteiden sijoittaminen tuulipuistoalueelle, voimaloiden pysäyttäminen porojen kuljettamisen ajaksi), vaikutusten lieventämistä ja haittojen ja menetysten kompensointia. Vaikutuksia tulee seurata systemaattisesti. Seurannan pelisäännöistä ja haittojen kompensoinnista tulee neuvotella ja päästä sopimukseen Tolvan paliskunnan kanssa *ennen kaavan hyväksymistä*. Kaupunki väittää kaavaluonnoksen vastineissaan, että asiasta olisi jo sovittu, vaikka näin ei ole. Kaupungin tulee huolehtia, että poronhoidon edellytykset todella turvataan hankkeessa.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao